

ÜLKEMİZDEKİ ÜNİVERSİTELERİN YAPISAL TASARIM PROJESİ ÜRETİMİNDEKİ YERİ ÜZERİNE

İnş. Yük. Müh. Varol KARAYEL

Ülkemizde inşaat mühendisliği eğitimi veren üniversitelerimizin uygulama ile iç içe olması kaçınılmaz olup, esasen bu alanda *-yapı mühendisliği-* uygulamadaki problemleri yakından izleyip, bunlara çözüm getirecek gerek teorik gerekse deneysel çalışmalara akademik ortamlarında yer vermek suretiyle yapı mühendisliğinin gelişimine doğrudan katkı sağlamaları da doğal ve doğru olmalıdır. Bu satırların yazarı bir yapısal tasarım mühendisi olarak öncelikle her iki tarafında bu yakın ilişki sırasındaki karşılıklı bilgi alışverişisi ile mesleklerindeki teorik ve pratik deneyimlerini artıracaklarına inandığımı açık olarak belirtmek isterim. Bununla birlikte son yıllarda özellikle ülkemizde 1992 Erzincan Depremi'nin ardından yoğun bir şekilde gündeme gelen depremde hasar görmüş ve/veya mevcut hasarsız binaların depreme karşı güçlendirme projelerinin hazırlanması konusunda o yıllarda ülkemiz için başlangıç aşamasında olan bu tip özel yapısal tasarım projeleri, ülkemizdeki inşaat mühendisliğinin yapı ve deprem mühendisliği adları altındaki alt dallarında eğitim ve araştırmaları ile önde gelen üniversitelerinin öncülüğünde hatta bazıları doğrudan bu üniversitelerin sorumluluğunda hazırlanmıştır. Erzincan depreminin sonra da ülkemizde ortaya çıkan şiddetli diğer depremlerin ardından (1995 Afyon-Dinar, 1998 Adana-Ceyhan, 1999 Gölçük ve Düzce Depremleri) başta kamu binaları olmak üzere, sözü edilen deprem bölgelerindeki hasarlı ve/veya hasarsız binaların depreme karşı güçlendirme projelerinin büyük bir çoğunluğu

yine aynı üniversitelerce direkt yada dolaylı (denetiminde) hazırlanmasına devam edilmiştir. Son olarak 1999 Depremlerinin ardından Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca düzenlenen 2 günlük bir kurs sonrasında, hasarlı binaların onarım ve güçlendirme projelerinin hazırlanması alanında bir grup mühendise geçici bir kararname ile yetki verilmiştir. Ancak yetkilendirme biçiminden de anlaşılacağı şekilde sağlıklı işlemeceği başından belli olan bu sistem de kısa bir süre sonra yürürlükten kaldırılmıştır. Ülkemizde özellikle ekonominin kalbi olan İstanbul başta olmak üzere, 1999 depremleri ardından toplumda biraz olsun deprem bilinci artmış ve hasarsız binaların da mevcut deprem güvenliğinin tayin edilmesi ve güçlendirilmesi çalışmalarına belli ölçülerde başlanılmıştır.

Burada doğal olarak öncelik hastane, okul, askeri binalar gibi çoğunluğu kamuya ait olmak üzere deprem sırasında ve sonrasında kullanımına devam edilmesi gerekliliği olan kritik binalar öncelik kazanmış ve halihazırda bu çalışmalara istenilen seviyede olmasa da belli ölçülerde devam edilmektedir. Diğer taraftan özel sektörde ise bu tip çalışmalar üretimdeki aksama ve kayıpların önüne geçilmesi amacıyla daha çok fabrika, atölye gibi üretim tesisleri ile kiracı ya da satın alacak grubun talebi üzerine önemli kira geliri getiren iş merkezi, alışveriş merkezi tipindeki binalar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu noktada, çoğunlukla talebi yapan mal sahipleri binalarının mevcut deprem güvenliğinin tayini ile ilgili hazırlanacak

rapor ve/veya güçlendirme projelerinin daha çok da üçüncü şahıslara veya özel sektör kurumlarında üst yönetimlerine karşı güvenilir olduğunu kanıtlamak amacıyla resmi olarak nitelendirdikleri üniversite eliyle bu hizmeti almayı tercih etmektedirler. Yukarıda özetlediğim şekilde başlangıçta kendileri dahil bu konuda belli bir tecrübe ve bilgi birikimi oluşturulması amacıyla üniversiteler tarafından yürütülen bu tip çalışmaların, günümüzde artık doğrudan ülkemizde bu konuda yeterli bilgi birikimi ve deneyime sahip yapısal tasarım gruplarınca yapılması daha doğru olduğunu düşünmekteyim. Esasen üniversitelerin, binaların mevcut deprem güvenliğinin tayin edilmesi çalışmalarını çoğu kez zorunlu olan yer taşıyıcı sistem rölevesinin tam anlamıyla çıkarılması ki bu iş elde yapının mevcut yapısal tasarım projeleri yok ise oldukça yoğun ve dikkatli çalışmayı gerektirmektedir. Ardından yapılacak her türlü tespit ve yapısal analizler ve güçlendirmeye ait uygulama proje çizimleri ve kontrolü için de bu konuda tecrübeli mühendis ve desinatörlere ihtiyaç vardır. İş burada da bitmemekte işin yapısı gereği güçlendirme imalatları başlanıldığında yerinde çıkabilecek yeni ve projeden farklı durumlara göre acilen çözüm üretilmesi de söz konusu olabilmektedir.

Üniversitelerimizin ise yukarıda belirtilen işleri gerçekleştirebilecek bir kadrosu yoktur olması da beklenemez. Esasen onlar da işin tüm bu kısımlarını yine dışarıdaki proje ofislerine yaptırmakta ücretlerini de genel olarak, döner sermaye yö-

netmelikleri kapsamında işin toplam bütçesi içinden masraf kalemi olarak ödemektedirler. İlk bakışta bu normal gibi gözükebilir ancak bunun yerine, sözü edilen işin projesi firmalar tarafından sorumluluğu dahil tümüyle alınıp, diğer bir deyişle işe ait anlaşmanın mal sahibi ile proje firmaları arasında yapılması, üniversitelerin ise ayrı bir anlaşma ile danışman veya kontrol konumunda kalmaları daha uygun ve şık olmalıdır. Yine bu satırların yazarı olarak iki yöntem arasında çok ince ama keskin farklar olduğunu düşünmekteyim. Öncelikle yapısal tasarım

projesi hazırlamak hatta üstlendiği projenin yerinde bir fiil denetimini yapmak bir müelliflik ve sorumluluk işidir. Bu bakımdan bu işi yapanların esas görevi bu olmalıdır. Böylelikle müellif çok özenli bir süreç gerektiren bu işe tecrübe ve becerinin yanı sıra yeterince zamanını da verebilmelidir. Oysa üniversitelerimizin esas görevleri bilimsel araştırma yapmak, alanlarında eğitim vermek bilim adamı yetiştirmek olarak sıralanabilir. Tüm bu ana görevlerinin yanında her an dikkatli olmayı ve konsantrasyon gerektiren tasarım işine direkt girmeleri adı geçen gö-

revlerinin bazılarında istenilen verimin alınmaması gibi sonuç doğurabilecektir. Yazımın başında da özellikle belirttiğim gibi üniversitelerimizin uygulama ile iç içe olmaları kaçınılmaz ve doğaldır. Ancak bunun şartları da çok dikkatli oluşturulmalıdır. Aksi takdirde sorumluluk alanı ihlali, müelliflik mekanizmasının devre dışı bırakılması (Üniversiteler kurum olduklarından kanunen müellif olup olamayacakları açık değildir.) ve de haksız rekabet gibi sorunlar ile karşı karşıya kalınmaya devam edileceği düşüncesini taşımaktayım.

SİM BELGESİ YENİLEMELERİ BAŞLAMIŞTIR

Tarih :17.07.2008

Sayı : 34.06702

Sayın Üyemiz,

30 Ekim 2005 tarih ve 25981 sayı ile Resmi Gazete'de yayımlanan TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Serbest İnşaat Mühendisliği Hizmetleri Uygulama Tescil, Denetim ve Belgelendirme Yönetmeliği çerçevesinde Serbest İnşaat Mühendisi Belgesine sahip üyelerimizin belge yenileme süreci başlamış bulunmaktadır.

Yenileme süreleri **01 Mart 2008-20 Temmuz 2008**

tarihleri arasında dolmuş olan SİM'ler için **son onay tarihi 31 Ağustos 2008'**dir. Yönetmelikte SİM belgesine sahip üyelerimiz için kredilendirmeye esas puanlar;

- 1) Akademik Ünvan;
- 2) Mesleki Etkinlik;
- 3) Mesleki Deneyim;
- 4) Mesleki Eğitim;
- 5) Mesleki Faaliyet olarak;

belirlenmiştir. Dolayısıyla SİM belgesine sahip üyelerimizin;

- 1) **Akademik Ünvan** puanlandırılması, Oda üye sicil programından hesaplanacak (Yüksek Mühendis 5, Dr., Yrd. Doç., Prof. için 15 puan olmak üzere); Odanın üye programındaki veri tabanında bulunmayan akademik ünvan bilgilerinin Şubemize ibraz edilmesi halinde sisteme işlenerek puanlandırılacaktır.

2) **Mesleki Etkinliğe** dair puanlandırma, SİM Yönetmeliğinin mesleki etkinlik puanlandırma kriterine göre yapılacaktır. Puana esas tüm mesleki etkinlikler için belgelendirme koşulu aranmaktadır.

3) **Mesleki Deneyime** dair puanlandırma, Oda kayıt tarihi esas alınarak Oda üye programındaki veri tabanından hesaplanacaktır.

4) **Mesleki Eğitim** dair puanlandırma, katılmış olduğunuz tüm mesleki eğitim çalışmalarınız Odanın üye programından otomatik olarak hesaplanacaktır.

5) **Mesleki Faaliyet** puanınız ile ilgili olarak **web üzerinden tarafınızdan doldurularak**, Şubemiz tarafından kontrol ve denetimi yapılacak olan **"SİM Mesleki Faaliyet Veri Giriş Formu"** üzerinden hesaplanacaktır.

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde Şube ve temsilciliklerimize başvurunuzu yaparken; SİM belgenizin aslı, internet ortamında doldurduğunuz Mesleki Faaliyet Veri Giriş Formu'ndaki yapmış olduğunuz işlemlerle ilgili istenen evraklardan herhangi bir tanesinin ibraz edilmesi gerekmektedir.

SİM belgesi yenileme süresi **31 Ağustos 2008'ten sonra** dolacak üyelerimiz ise başvurularını Yönetmelik uyarınca 1 (bir) ay öncesinden yapacaklardır.

Bilgilerinize önemle bildiririz. Saygılarımızla.

Rezan BULUT

Şube Sekreteri